

Пластовий книгозбір

ФС
Ч 422
Ф 83

Як закладати ПЛАСТОВІ ДРУЖИНИ?

ПЕТРО ФРАНКО.

Пласт будує
державу

ВІДЕТЬ 1921.

Накладом Вид. Тов. «Франко Син Спілка»,
Головн. склад Мист. Накл. «Умна», Відень.

Число 2.

Пластовий книгозбір ч. 3.

Як засновати
пластові дружини?

ПЕТРО ФРАНКО.

Пласт буде
державність.

ВІДЕНЬ 1921.

Накладом Вид. Тов. Франко Син і Синка.
Головний склад Мист. Накл. Уміял у Відні.

**Copyright 1921
by Publ. Co. „Franko Son & Co.“,**

Як закладати пластові дружини?

(На правах рукопису.)

1. Загальні відомості.

Коли вийдемо з заłożення, що «в здоровому тілі здоровий дух», то помітимо, що вища культура здобуваччи чим раз ширші ціліни для духа нераз занедбує здоров'я тіла. Це особливо помітне у вихованні міської молоді, у якої навіть перед світовою війною був помітний значний занепад етики та моралі, поняття права і одічальності, неохота до фізичної праці. Ніякі розпорядки і закони не в силі тому зарадити, бо не закони творять людей а люди закони. Щоб людину направити не вистане покарати його за злочин, треба усунути причину зла, почати від виховання молоді на морально і фізично здорових одиниць, які творять здоровий нарід. Педагоги усіх народів від давна роздумували над способами отримання шкільної науки із суцільним горожанським вихованням, із вихованням серед вільної природи. В значній мірі вдалося це англійському генералові Бейден Пауелеві,

бути горожанином. Про вартість людини в житті рішав не тільки образовання, трохи чи не більше значення має характер та практичне знання. Наша шкільна освіта не дає на жаль повного виховання, виховує родинний дім, опісля товариство, в кінці книжки. Вилів родинного дому з часом маліс, зростає зате вилів товариства і книжок, який не все є найліпший. Пласт дає змогу добору товаришів і вміє зняти гадки кожного, в залежності від його психічної.

З душних міських мурів стягає пласт молодь на свободну природу і там учиться молодь самостійно тілесно і духовно працювати. Гри і забави, таборування під отвертим небом, прогулки та походи загартовують молодь та чинять її здатньою до виконання усіх трудів, до виконування дійсної, хосеної праці. Тільки працьовита одиниця може стати добрым горожанином, тільки добрій горожанин може придатися державі. Життя у таборі це життя у державі в поменненні. Тільки добрій пластун не внесе неладу в таборне життя.

Пласт, як і всяка суспільна праця опирається на організації. Молодь, вихована пластом, має стати ядром народа. Примірів лицарськості шукаємо по цілім світі: у Запорожців, що на маленьких чайках заганялися аж до Малої Азії, у японських Самураїв, від яких маємо обовязок зробити щодня хоч одно

добре діло, у середньовічних лицарів, навіть у т. зв. диких народів, яких природа вчить бути гостинними та дотримувати слова.

В пластовій організації поза дрібкою муштри та деяких військових забав на поземеллі — військовості нема. Пластова карність ріжниться зовсім від часто тупої, бездушної військової карністі, пластун повинується, бо знає, що це потрібне для держави, що карність конче потрібна, бо без внутрішньої карністі ще ніякий народ не збудував держави.

Пласт дуже скоро поширився по цілім світі. В одних державах звернено більшу увагу на військові форми, в других, як пр. в Америці, релігійні та життя серед природи.

Це що пізніше як для хлопців почав організуватися пласт для дівчат, в Англії під назвою дівчат-провідничок (герль-гайдз). Пласт для дівчат має не меншу вартість, як і для хлопців, але не сміє бути прямою відбиткою. Добра горожанка мусить у першій мірі бути добровільною господинею та вміти виховувати діти на добрих горожан. Пластиуни вирахуються передусім у несенні першої допомогі, в ручних, кухарських та господарських заняттях. Програма для дівчат звертає більшу увагу на жіночість, не занедбує однаке й фізичного виховання.

2. Улад англійських пластунів.

Бейден Пауель не витворював відразу окремої організації: після його підручника займалися пластом школи та інші педагогічні а рівно ж релігійні товариства. Але пласт в Англії і країнах так скоро поширився, що показалася потреба окремої осередні, для надання цілому рухові одноцільності. На чолі осередні став Бейден Пауель, який за цього покинув військову карієру.

Покровителем (патрон) англійського пласту є король, начальником (чіф скаут) сэр Роберт Бейден Пауель. Цілим пластом британської імперії заряджує начальна рада з виконним комітетом (гедкуортер каунсіль узвізекютів коміті). На чолі пласту в поодиноких краях стоять країні ради (домініон каунсільс), в графствах, великих містах та провінціях засідають пластові ради (скаут каунсіль), зложені з представників уряду, шкіл та інших організацій молоді. Для органіування дружин іменує начальник уладчиків (скаут комішенер). Місцеві союзи (льокаль есоєшн) зложені з уладчиків і всіх тих, хто в даній місцевості пластом цікавиться, враз із місцевими секретарятами (льокаль секретарі) обирають про поширення руху. Пластуни діляться на дружини (трупс), під проводом дружиних (скаутмастер) і їх заступників пілдружиних (есістент скаутмастер), яких іменують місцеві союзи. Дружини складаються із трьох

до шістьох гуртків (патроль), під проводом гурткових (патрол лідер) і їх заступників, яких іменує уладчик на протяг одного року. Поміж них фахів учатсь окремі поучники (інстрактер).

3. Пластовий закон.

Пласт опирається на законі, який кождий пластун мусить знати на пам'ять і яого все придержуватися.

Пластовий клич «Вартий!» мають пластуни від козаків, які цим кличем накликалися до чуйності та обережності.

«Вартий!» нагадує пластунові, щоби кождій хвилі був приготований виконати свій обов'язок душою і тілом.

«Вартий!» душою значить, умій виконати всяке завдання вчасно і вдачно, в труднім а особливо «безвихіднім» положенні, зроби те, що уважаєш за найліпше.

«Вартий!» тілом значить, зроби тіло так сильним та зручним, щоб воно могло лісно виконати всі накази.

Духа розвиває пластун науково, читанням книжок, бесідами, тіло гартує мандрівками, життям у таборі, ручними працями, ремеслами, руханкою та змагом.

В усім уміє получить хосенне з приємним. Ось десять законів українського пластуна:

1. Пластун словний. Жартом ніколи не дав слова, але коли скаже: «Даю слово», то

можна бути певним, що все і всюди його дотримає.

2. Пластун вірний син своєї вітчини і гідний син свого народу. Стараєся пізнати історію та географію своєї вітчини, права і обовязки горожанів, шанує закони та дбає, щоб і другі їх шанували.

3. Пластун радо все ім помагає і стараєся, щодня зробити хоч один добрий учнік. Помагає біжущим без огляду на власні вигоди, приемності а навіть небезпеку. З двох вибере передівсім те, що є його обовязком, т. ан., що лішне для других. Все мусить бути готовий нести поміч нещасним а в разі случаю спасати людське життя. Добрым учніком уважається яка небудь дрібна прислуга, милостиня, піднесення другому загубленої речі, допомога дитині перейти через вулицю, подарування книжки до народного книгохору, поснання ожеледи і т. п. За добрий вчинок не сміє прияти нагороди.

4. Пластун є добрым сином, приятелем усіх а братом для других пластунів. Не гордув ніким, до убогих відноситься прихильно, не ненавидить багатьох. Хиби других стараєся направити сердечним поведінням і власним приміром. Стараєся заслужити собі на почесну назву »приятеля цілого світа«.

5. Пластун поводиться усе чесно та по лицарськи. Спокійно і гідно боронить нападів на свою честь. Не підлеється ніколи. Поважає старих, боронить слабих, є скромний.

6. Пластун є приятелем звірят і рослин. Не мучить і не допускає, щоби хто другий мучив звірята, любить природу і старається розуміти її мову.

7. Пластун безоглядно карний. Накази старшин виконує жваво та радо, хоч би особисто з ними не погоджувався. Вимагає цього карність, без якої немає ніякого уладу, немає сильної праці, немає держави.

8. Пластун завжди веселий та усміхнений. Весело знаєтесь усі труди, невигоди та невдачі. Не кривиться, коли його болить, тільки усміхається. Свобідний присвист за побігав паніці.

9. Пластун ощадний. Зберігає усякий шаг у щадниці, щоби не стати тягарем для других, проти чи, щоб могти другим помогати. Ощадності одиниць забезпечують добробут держави.

10. Пластун чистий в думках, мові, вчинках та на тілі. Чистота є конечна для здоров'я душі і тіла. Здорова праця проганяє злі гадки. В борбі не тратить надії: добра воля та витревалість доведуть до ціли. Пластун не курить і не уживає алкогольних напітків.

4. Вказівки для уладчиків.

Всі уладчики в Англії мають повновласть підписану начальником пластунів: уладчиків приймається на поручення місцевих пластових організацій, при чому мусять виказати, що знають докладно основи пласти, мають витривалість та енергію, щоби виконувати всі чинності, звязані з веденням пласти, що їх характер буде мати додатний вплив на молодь, мають самі ті моральні підстави, на яких пласт опирається, скінччили щонайменше 20 років життя і що найдутъ для пластунів відповідну домівку. Уладчик має заступника із тими самими кваліфікаціями, який може мати скінчений 15 років життя.

В наших обставинах може уладчик мати щонайменше 17 а його заступник 15 літ. Одною із найважніших присмокт уладчиків є дар по-зискувати собі молодь і вміти її вести, передусім власним приміром. Наша шкільна молодь із вищих класів школьних заведень повинна постаратися, щоби пласт поширився по всіх областях, заселених Українським Народом.

Уладчик стараєся, щоб у пласті було як-найменше пустої формальності, якнайменше наказів. Молода душа не розуміє і не зносить примусу із зовні та ограничень, яких доцільноти ще не знає. Безпосередні поучування не поизискують молоді, можуть її радше засохти. Аж коли молодь зацікавиться практичними заняттями можна вщіпти в неї всі інші

добрі прикмети. Щоби здобути над юнаками вплив, треба стати їх приятелем. Знання добуває собі молодь у пласті о скільки це лише можливе при помочи гор. забав, вправ і змагань. Гри і забави уладжується яко змагання гуртків проти гуртка, дружини проти дружини, де всі беруть участь а нема бездільних видців.

Уладчики можуть вивчити деякі свої гуртки в іншім фаху, прм. пожарництві, мореплавстві, сигналізації, телеграфуванню і т. д.

Теоретичне знання, особливо ідейну сторону пласти, історію та географію Рідного Краю подається пластунам у «розмовах коло багаття». Вишкіл тіла і змислів обнимає руханку, поряд, спорти, спостережання, слідження, орєнтування, писання лівою рукою, спів та танці. Наука пластавих здібностей приучує молодь зарані до хосеної праці, звертає увагу на рідний промисл, вироблює терпеливість та витревалість. Науку здібностей повинен обов'язково провадити фаховець, у виїмкових випадках уладчик.

5. Організація дружини.

Уладчик, який хоче заложити пласт у якісь місцевості, повинен точно знати, як братися до діла, пильно до цього приготуватися і уложити собі точний начерк цілої праці. Мусить тяжити, що це він надасть напрям цілій організації. Очевидно, що зробить це тільки

тоді, коли сам у своїм поведенні, ділах та гадках буде добрим пластуном, бо молодь тільки тоді буде відноситися до нього з повним довірям, та повинуватися його наказам, коли під кождим зглядом зуміє стати їм приміром.

На початок зробить найрадше уладчик у порозумінні з місцевими учителями прикладний відчит для молоді ріжніх шкіл, батьків та вчителів. На відчиті зясовує суть і ціль пластву, зміст пластового закона та значення пластових занять і подає плян роботи. По відчиті подає до кідома охочих час і місце, де буде приймати зголошення, і запрошує п'ятьох важливих громадян (професорів, лікаря, фахівців) до утворення комітету — Місцевої Пластової Ради — для допомоги новій організації. Запрошенні вибирають з поміж себе голову, містоголову, писаря та скарбника. Вгодов вибраних треба забезпечитися наперед.

Хто з молоді може зголоситися до пластву?

Кожда здорова одиниця у віці від 11 до 18 літ, за згодою родичів. Всі зголошені стають «учасниками» і мусять виповнити «заяву вступу», на якій подають своє імя і прізвище, місцевість і дату уродження, свою адресу і батьків або опікуна а від батьків або опікунів приносять слідуючу посвідку: «Я приняв до відома умовини приняття, знаю на чим пласти полягає, позроляю приняти моого сина в члени пластву, годжуся, щоби платив що місяця

по..... та щоби брав участь у пластових правах.» (Слідує підпис батька або опікуна).

Із учасниками розочинається чегажо пластову працю від підготови до першого іспиту на »пластун-новика«.

Поширенням пласту повинна зайнятися передівсім наша школа: обовязково повинні запровадити пласт учителі руханки передівсім у гімназіях, семінарах та міських школах. Школа повинна би рівно ж подбати про дорощі пластові прибори, як прм. шатра.

Уладчик, який не має практики, зробить найлішче, коли обмежить число перших учасників до 15—25, бо з меншою дружиною дасть собі скоріше раду а з часом коли перші учасники поздають іспити на пластунів-юнаків, може без небезпеки на невдачу організацію поширити. Дружина називається іменем історичної особи (прм. дружина ім. Мазепи, Хмельницького, Франка) і ділиться на гуртки по 6—9 учасників.

Дружина відбуває раз на тиждень сходини а раз на два тижні вправи, яких час означається точно на мінути. Всі обовязані прийти точно, бо неточність одного може попсувати забаву всім. Коли хто не може прийти, зголошує це письмено день на перед. На неприсутності і спізнення треба від самого початку звернути найсильнійшу увагу; за 4 неоправ-

дані співнесення або неприсутності виключається учасника з уладу. Точне виконування пластових обов'язків зобов'янує для уладу всіх поважних людей.

На чолі дружини стоїть дружинний, який дбає, щоб усі точно придержувалися пластових принципів; він проводить на сходинах Ради Дружини та здає звіти Місцевій Пластовій Раді, перед якою відповідає за ведення дружини. Містодружинний заступає дружинного; писаръ веде книжку дружини, видає виказки та відповідає за печатку; скарбник веде касову книгу та має заряд цілого майна дружини. До ради дружини належать теж провідники гуртків (гуртові) та їх заступники (містогуртові).

В даний порядок сходин Ради Дружини входить:

1. Звіт праці за минулий тиждень;
2. обговорення минулих вправ;
3. начерк праці на слідуючий тиждень;
4. запити і висеки.

Звіт складають по черзі дружинний, місто-дружинний писаръ, скарбник, та провідники гуртків після чисел, які мають їх гуртки. Писаръ записує звіти до книжки дружини. При обговоренню вправ (але не скоріше) кождий має право висловити свій погляд та подати свої висновки. В начерку праці подає уладчик ті вправи, які кождий гурток має зробити, підготову до іспитів, гри і забави, час і місце їх переведення.

В гуртку кождий має своє заняття. Оба гурткові ведуть гурток, писаръ записує всі справи до гурткової книжки, скарбник веде касу і касову книгу, господаръ дбає про майно гуртка, книгозбірник про книгозбір. Іменує всіх уладчик на протяг одного року. При виборі належить узгляднити природні здібності поодиноких членів. Переход з одного гуртка до другого недопустимий, хиба з дуже важливих причин за згодою Місцевої Пластової Ради.

Коли відбувати сходини? Пластиуни в Вижниці відбували сходини о 5 год. рано перед шкільною науковою. Примір гідний наслідування.

Звіти дружин передається Місцевій Пластовій Раді, яка зі свого боку складає звіт Обласній Пластовій Раді. Обласні Пластові Ради іменують Начального Вожда та його заступника. Відпоручники Обласних Пластових Рад під головуванням Вожда творять Всеукраїнську Пластову Раду.

6. Вимоги пластових іспитів.

Учасник.

Учасник вивчається правил пластового закона, привикає до карности і безглядного послуху, набуває початкових відомостей, потрібних до першого іспиту, на сходинах, вправах та прогульках і по трьох місяцях може

іспит здати. Щоби стати новиком, треба знати пластовий закон і вміти його на примірах пояснити, зложити пластовий обіт, знати житєпись сього, чиє ім'я носить дружина, до якої належить, знати походження балкитньо-жовтого стягу, народний гимн, знати знаки, яких уживався на виправах.

По іспиті складає учасник торжествений обіт, дістас виказку і стає новиком.

Пластовий обіт: «Отсім даю пластонеч слово чести, що буду точно виконувати правила пластового закона, беззгядно повинуюся пластовій кладі, буду правильно ходити на вирави і сходини, всяку неприступість оправдаю письменно, правильно вису до скарбу гуртка назначену вкладку».

В Англії та Америці отримане признання новиків із гарним торжеством.

П л а с т у и - н о в и к .

Новик на кождім кроці стараєся поступати, як пластун. Щоденний добрий вчинок новинець перейти йому в кров та стати привичкою. У кождім положенню мусить скоріше чим інші знати, що робити, побороти всякі боязливість та самостійно ділати. Всякі долучення ройового виконує цілком певно і все заслугує на новне довіря. До школи приходить точно та все добре приготований. Очі все має отворені та все помічає. Знає усі гарні

будівлі, прикраси, вистави склепів, на прогулянках приглядаясь пильно ростинам, птицям та звірятам. Починає орєнтуватися після сторін світа. Щоб уміти скоро і певно помагати затямлює собі найближчу пожарну сторожу, ратівничу станцію, варту та стійло підвод. Найважніші адреси та числа телефона має у своїм записнику. Все має при собі записник, олівець, ножик, голку і нитку та по змозі бандаж. Всі свої речі тримає у найбільшім порядку: їдунику, ложку та вилку по їді негайно миє та старанно ховав до наплечника, плями на одежі чистить бензиною або терпентиною. Гудзики і розпірки негайно пришивав. Не лякається ніякої практичної праці, вчиться обходити з сокирою, пилою, лопатою, джаганом, молотом, кліщами та долотом. На прогулянках учитися розкладати вогонь, навіть у мокру погоду та серед вітру, розкладати і пакувати шатро. Прогулянки скріпляють тіло пластина, гарячуть на негоду і труди. Коли нема прогулянок скріпляє мяси тіла руханкою. Зручність та спостерігання виробляє у вправах на ноземелю. Там учитися непомітно підлязти до ворожих стійок та спостерігати всі подробиці у ворога. Новик, який носить на вправах і у службі пластовий однострій, знає, що очі суспільнosti звернені на нього, тож усе поводиться скромно і чемно. Не займається поширюванням усяких поголосок і ніколи не даєся. На запит чужих відповідає чемно, коротко.

відважно. Новик приймає знак і клич гуртка, до якого належить. Усі гуртки називаються після якоїсь звірини, якої голос і є кличем гуртка. Гуртковий носить знак гуртка на малій трикутній хоруговці, причепленій до його на лиці. До зібрання гуртка уживає знака свиставкою і клича гуртка. На перед учасником а потім новиком опікується один із старших пластунів, доки той не зложить іспиту на провідника.

П л а с т у н - р о з в і д ч и к .

Щоби стати розвідчиком треба що найменше три місяці брати участь у заняттях та виразах, набути відповідного знання та досвіду, заслужити 10 хрестиків за пластове поведіння на виразах, на 24 предметів, оглядаюих протягом одної мінуди, затямети щонайменше 16, розуміти локладно пластовий закон, уміти вязати щонайменше 6 пластових узлів, пізнати 10 родів дерев здалека після їх вигляду, пройти пластовим кроком 2 км (20 кроків йти, 20 підбігати), найбільше в 15 мінутах, розкладти вогонь у полі при помочі тільки двох сірників, знати найважніші речі з несення першої допомоги (зрашення, звихнення, відмороження, зломання кости, вкушення гадюки, накладання звичайної перевязки, штучний відціх); уміти уживати азбуки Морза (знаки на букви і числа, заклик, конець, слова і депеші, чекати, йти, помилка, точка,

протинок, знак питання); визнаватися у по-
земелі після військової карти та компасу;
виказати добре діла трьох останніх днів; йти
за слідом пів км. протягом 20 мінут; знати
історію рідного краю; мати на щадничій кни-
жочці 10 гривень (корон, доларів); зварити в
їдущій чверті кг. мяса та дві картоплі; знати
одно ремесло.

Пластун-юнак.

Розвідчик аж по рокови може здавати
іспит на пластуна.

При іспиті мусить розвідчик проплисти
щонайменше 50 м. (лікарь може від цеї точки
звільнити, коли плавання могли би конакові по-
шкодити); предложить короткий перебіг життя
на письмі; заощадити вдвое тільки що розвід-
чик; подавати і приймати денеші знаками Мор-
за або семафором (щонайменше 16 знаків на
мінуту); предложить опис власної подорожі до
місцевості, віддаленої на 25 км. (пішки, конем,
колесом, човном із нічлігом під отвертим не-
бом); вміти теоретично і практично ратувати
під час пожежі, при сполошенні коней, отру-
єнню газом, при заломанні леду, накладати
бандаże, робити штучний відціх, оголомшення
громовиною, переношення пораненого; зварити
добрий обід із мяса, картоплі, муки; читати
карту та нарисувати начерк околиці; визнава-
тися після компасу, сонця, місяця, годинника;
справність у одному ремеслі (столярстві,

теслярстві, шевстві); дати доказ, що підготовив до іспиту щонайменше одного учасника і то у всіх вимаганих предметах.

Практичні знання та ремесла.

Щоби могти здавати один із низче поданих іспитів, треба бути іспитованим пластуном. Кождий пластун старається особливо про набуття практичного знання та досвіду. Вишколюється у них знаннях та ремеслах, до яких почуває найбільше зацікавлення. Не лякається ріжкої праці.

1. Ратункова служба. Вимоги до іспиту: пластун мусить знати підносити і виносити на себе зімлілих (фаермене ліфт), тягнути лінвою непритомного, робити на скору руку ноші, закидати ратункову лінву, знати положення головних блочок, спиняти кровотоки з блочок і жил, виїшні і внутрішні, приготувати на скору руку шини та переживувати зломаці кінчин, штучне віддихання, помогати при задушенню, отруєнню, опареню, запорошенню ока, авіхнення і потовчення, склад полової аптички.

2. Пожарник. Ужиток кавчукових вузків, гідрантів, дбарин, ратункових лінв та простирал, приладів до гашення огню, носення і тягнення непритомних, подавання відер, повідомлювання мешканців, пожарної сторожі і поліції, знати як входити до горіючого дому, поводитися серед диму, запобігати дальншому

попирювання огню, ратувати звірята і майно, усувати товщу, на скору руку приготовляти ратункові линви та простирала.

3. Приятель звірят. Загальні відомості анатомії домашніх та господарських звірят та допомога при зраненню, зломанію кінчини, звихненню, хромання, здуттю, ковання.

4. Столяр. Допасувати і скласти дві дошки, довгі на дві пяди, лучба дощок на клин, впуст, острення і осадження долота та струга (гібля), зроблення скринки з віком на завісах, столики або крісла.

5. Бляхарь. Зробити і направити кілька простих бляшаних виробів, виробити пильником кілька малих предметів із литого заліза, викувати з заліза великий цвях, гак, клямру, виточити і загартувати долото або сокиру, зварити два шматки кованого заліза, знати назви та ужиток знаряддів до оброблювання заліза, способи лютування, знання праці в звичайних варшатах.

6. Електротехнік. Знати примін електромагнету, направити пошалені стопки, знати звена і батерій, мати основні відомості про електричні давінки та телефон, вміти ратувати вражених током.

7. Кошикарь. Знання матеріялу сирого та готового, уживаного в кошикарстві, приготування матеріялу, викінчення одного предмету

з лози, тростини або соломи до практичного ужитку.

8. Швець. Вміти підзолювати черевики, приставити латку, направити сідало, уздечку, попруги, знати складові частини упрягу, знати, як дубиться та виправляється шкіру.

9. Майстер на всі руки. Вміти малювати двері, віконні рами, білити стіни, направляти газові, водні та громовинні урядження, за-вішувати образи, направляти стори, розкладати і трінати дивани, направляти білизну, склаювати стокичне скло і порцеляну та острити ножі.

10. Кравець. Скройти і вшити на власну міру ручно або на машині пластову сорочку та штанки.

11. Огородник. Обробити грядку гороха, засадити та доглянути її збирати шість родів ярий та цвітів. Знати назви городових рослин, вміти ходити коло саду, навозити і підпити.

12. Світливець. Мусить зняти, викликати і відбити 12 різких світлин, а іменно три в нутрі хати, три портрети, три краєвиди і три із предметів в руху. Знає теорію і ужиток сочівок, будови апаратів та діїння розчинів, уживаних у світливстві.

13. Телеграфіст. Знає урядження телеграфічного апарату Морза і телеграфу без дроту, вміє посыпати і відбирати депеші апаратом

Мораа зі скорістю 30 букв на мінуту та направляти малі ушкодження.

14. Наколесник. Мусить підписати освідчення, що має власне колесо в добром стані, на якім буде відбувати службу на случай потреби. Мусить уміти робити малі направлення. Мусить визнаватися на карті і добре тягнити устні прикази. Коли перестане бути власником колеса звертає відзнаку.

15. Весляр. Вміє кермувати човном при помочи одного весла, двох весел, жердки і короткого кермового весла. Знає 128 напрямків компасу, приписи плавби на ріці (морі), знає брати на буксирь. Знає поводитися із вітрилами. Вміє ріжні вузли і вміє закидати линву.

По зложенню єснуту на пластиуні не вільно юнакові спочати на лаврах, мусить невпинно дальше працювати і щонайменше один із наваних здібностей здати на рік; тільки невпинна праця розвиває сили юнака.

Іспити здають учасники і новики перед Радою Дружини і по змозі Місцевою Пластовою Радою. Всі прочі іспити відбуваються перед Радою Дружини та поучниками до кожного окремого знання (лікарь іспитує першу допомогу, старшина читання мац, фахівці поодинокі здібності).

Відзнаки за поодинокі іспити є в значній мірі і нагородою і відзначенням; повинні ви-

кликувати в інших не зависть з захоту. Фахові праці належить проводити дуже сувісно, так, щоби пластика відзнака здібності могла служити порученням для майстрів підприємств, до яких пластуни могли би звертатися за роботою.

7. Відзнаки і однострій.

Гуртки називаються після звірят, яких окликують, щоби на вправах порохуватися. Провідник гуртка має на трикутнім, білім прапорці (довгім на 40 см.) голову або образок цілого звіра (крука, сови, вовка, пса, ластівки, яструба) вирізану з червоної шматки і нашиту на полотенце. Юнаки гуртка мають ту саму відзнаку нашиту на колесі з проміром 3 см., з обвідкою, — широкою на пів см., кляски, для кождої дружини ріжкої. Дружини мають біжучі числа і назву місцевості, де находяться (прим. Горобці 4 ужгородської дружини). Ціла відзнака, яку нашивається на ліве рамя, посередині поміж барком а лікtem, має у промірі для юнаків 4 см., для провідників 5 см. Юнаки в гуртку мають свої числа: провідник має ч. 1, заступник ч. 2 і т. д.; відповідні задачі виконують найрадіше парами: 3 і 4, 5 і 6 і т. д. Також самої величини є відзнаки степенів: вони всі мають на блакитному тлі жовту вишивку: новик серп місяця, розвідник око, пластиун голову вірла, уладчик має льва і нашиває відзнаку на лівій груди; всі ці від-

знаки мають обшивку вишневої краски, широку на 2 міліметри. За спасення життя більшому дістас пластун відзнаку блакитного хреста на жовтому тлі з вишневою обшивкою, за геройський вчинок таку саму відзнаку тільки з тризубом. Ці дві останні відзнаки надає Областна Пластова Рада на внесок Місцевої Пластової Ради.

Відзнаки на іспити зі здібностій представляють: ратункова служба — червоний хрест, пожарник — полумя, приятель звірят — підкова, столяр — сверли, бляхарь — пристрій до лютовання, електротехнік — блискавка, кошикарь — кошик, швець — шило, майстер на всі руки — квач і молоток на хрест, кравець — ножиці, огородник — цвітку, світливець — фотографічний апарат, телеграфіст — телегр. стовп із дротами, наколесник — колесо, веслярь — два весла на хрест.

Пластовий одністрій складається із широко-погою капелюха з повсті з ремінчиком попід бороду, сорочки, коліру, залежнього від ступеня, з грудними кишенями коротких по коліна штанок, синіх або сірих, шкіряного, бурого пояса, черевиків, підбиваних цвяхами, на лиці, висоти росту пластуна з поділкою, наплечника, покривала, яке звивається та підвязує під наплечник; покривало загортався в клат шатра. До наплечника привязується їдунку, до пояса на шнурку пластовий ніж, на

грудях на ремінчику привязує свистяжку та коміас. В зими поверх сорочки одягає вовняник (світер), надягає довгі штани і обвиває або камаші. На однострій можна переробити стару одежду, може бути цілком скромний; сукно не потребує бути нове, воно й так призначене на невигоди таборового життя. Однострій обєднує учасників та робить із них організацію, є зверхнім доказом приналежності та духової спільноти. Накладає обов'язки, бо однострій звертає на себе загальну увагу. Пластові однострої можуть служити до руханки.

8. Як добувати грошеві засоби?

Лежить у дусі пластової ідеї, щоб молодь усі гроші, які видає на себе, сама собі заробила а ніколи не вижебрувала. Юнаки самі мусять на себе запрацювати, в всякі збирки та підписки ідуть до спільної каси пластунів даної місцевості, ніколи до каси поодиноких гуртків. Всяке зароблення гроша отримане з трудом та щадністю. Вже в передшкільному віці можуть собі хлопці заробити через розношення молока, печива, часописів та карток. При нагідні услуги можуть також дати деякий дохід. Всякий гріш треба або віддавати дома, або, коли це злише, зложити в щадній касі. Але, щоби могти заробити, треба вміти працювати і праці не лякатися. Тільки працьовитий, щадний юнак може стати пластуном.

Є багато способів, як юнаки або гуртки можуть собі заробити. Львівські дружини виробляли гарні річи з маленьких скляних кораликів, робили з кораликів усі пластові відзнаки. Оправлювання книжок, малі різьби, лінійки, каламарі, розрізні ножі, які виробляють Гуцули в Карпатах, можуть легко зробити також пластуни. Англійські пластуни вигодовують кури, гуси, качки, крілики, канарки, вироблюють рогожі, коші горшки, віници та мітли. Багато робить пластові птиці. В великий пригоді може стати збирання грибів, сушки, машин та інших ягід. Делкі дружини не відволіяються продажю пазбираного в сырім стані, тільки сушать гриби а з ягід роблять компоти і конфітури. Збирання лікарських рослин може зайняти не один гурток. В жнива пластуни помагають у полевих працях, рівно ж у сінокосах. В городах, садах і пасіках можна теж знайти заняття. Уладчики мусять подбати, щоби праця не перетяжувала юнаків, бо тоді замість здоровля могла би пошкодити.

Декілька юнаків у місті може утворити громадку посильних. Співучі і музичні кружки можуть дуже причинитися до оживлення та розвеселення таборового та міського життя пластунів: не виключена навіть театральна дружина. В однім малім місточку мали пластуни з продажі цукорків і тісточок 2000 корон доходу. В зимі відгрібання снігу і посыпування хідників може не тільки розігрити.

Це тільки кілька примірів. Пластуни кождої місцевості по короткій розвазі найдуть усе відповідне заняття.

9. Вовчена та і старі пластуни.

Багато юнаків понище 11 літ хоче наслідувати своїх старших братів і бути пластунами. Життя вимагало поширення іправильника і його поширеню. Наймолодших братів у віці від 9—11 літ зорганізовано в гуртки під назвою »вовчена та«, і вони вправляють окремо. Бейден Пауель написав для них окремий підручник. Вовчена та не носять широкополих капелюхів, не мають довгої палиці а їх обіт має дві точки: Обіцю на свою честь, зробити все можливе, щоби: 1. єговнити свій обовязок супроти вітчизни; 2. щодня зробити комусь приятельську прислугу. Пластовий закон, для вовчена та надто трудний і поважний, тож їх не обовязує. До пластового життя виривається їх щоденний добрий вчинок.

»Хто став пластуном, остав ним на завше« — тож багато пластунів, які скінчили 15 літ, заложили свої гуртки »старих пластунів« і не тратять звязку навіть коли розідуться по цілому світі. Обєднує їх »Приятельський Союз Пластунів«. Члени союза мають на ціли утримувати стадий звязок, заховувати пластові ідеали і приєднувати до пласти юнаків. Далішою ці-

лою Союза є утворення бюра посередництва праці і еміграції. В літі старі пластуни уряджують одно- або двотижневі прогульки. До Союза записуються також почесні члени, які не були пластунами, але своїм уділом хотіли допомогти новому рухови. з яким симпатизують.

Пластовий книгозбір.

1. Петро Франко: Пластові гри і забави.
2. Петро Франко: Як закладати пластові дружини?
3. Петро Франко: Огляд території України.
4. О. М. Франко: Кухня у таборі.
5. Петро Франко: В природі.
6. Петро Франко: Орієнтування.
7. Петро Франко: Сигналізування.
8. Петро Франко: Спостерігання.
9. Петро Франко: Слідкування.
10. Петро Франко: Перша допомога.
11. Петро Франко: В здоровому тілі здоровий дух!
12. Петро Франко: Поземелля.
13. Петро Франко: Ручні праці.
14. Петро Франко: Приміри з історії.
15. Петро Франко: Таборування.